သိပ္ပံမောင်ဝနှင့်စာပေဝေဖန်ရေး

သူဇာအေး*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် သိပ္ပံမောင်ဝ၏ စာပေဘဝနှင့် သူ၏မြန်မာစာပေ ဝေဖန်ရေးအမြင်များကို လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။ သိပ္ပံမောင်ဝသည် သူ့ခေတ်သူ့အခါက မြန်မာစာပေကို ချစ်မြတ်နိုးသူ၊ တိုးတက်သော စာပေအမြင်ရှိသူ၊ မြန်မာစာပေ တိုးတက်ခိုင်မာရေးအတွက် စေတနာထား၍ ကြိုးပမ်းခဲ့သူ၊ စာပေတာဝန်ကျေခဲ့သူ တစ်ဦးဖြစ်ကြောင်း သူ့စာများက ဖော်ပြနေပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် ကလောင်အမည် အမျိုးမျိုးဖြင့် ရေးသားခဲ့သော စာပေရေးရာဆောင်းပါးများမှ သူ၏စာပေဝေဖန်ရေးအမြင်ကို သိပ္ပံမောင်ဝနှင့် စာပေဝေဖန်ရေး ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ လေ့လာတင်ပြရာတွင် စာပေနှင့်စာပေဝေဖန်ရေး၊ သိပ္ပံမောင်ဝနှင့်မြန်မာစာပေ၊ သိပ္ပံမောင်ဝနှင့်စာပေဝေဖန်ရေး ဟူ၍ အခန်း(၃)ခန်းခွဲကာ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ဤစာတမ်းကို လေ့လာခြင်းအားဖြင့် မြန်မာစာပေ တိုးတက်ခိုင်မာရေးအတွက် ဆောင်ရွက်လိုသောစိတ်၊ မြန်မာစာပေ ခေတ်မီပြန့်ပွားစေရန်အတွက် အသစ်ထွင်လိုသောစိတ်၊ စာပေ့တာဝန် ကျေပွန်သောသူတစ်ယောက် ဖြစ်လိုသောစိတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

သော့ချက်စကားလုံး – ***စာပေ၊ စာပေဝေဖန်ရေး၊ ခေတ်စမ်းစာပေ။***

နိဒါန်း

သိပ္ပံမောင်ဝသည် ကိုလိုနီခေတ်တွင် ပေါ်ထွန်းထင်ရှားခဲ့သော စာရေးဆရာ တစ်ဦးဖြစ်ပြီး စာပေရေးသားခဲ့သော အချိန်ကာလမှာ ၁၉၂၇ ခုနှစ်မှစပြီး သူကွယ်လွန်သော ၁၉၄၃ ခုနှစ်ထိ (၁၅)နှစ်တာမျှ ကြာမြင့်ခဲ့ပါသည်။ သူသည် စာရေးခြင်းသက်သက်ဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းသူ မဟုတ်ဘဲ အစိုးရဝန်ထမ်း အရာရှိတစ်ဦးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရင်း ကလောင်အမည်ခွဲအမျိုးမျိုးဖြင့် စာပေမျိုးစုံကို ရေးသားခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ကိုလိုနီခေတ်က ခေတ်စမ်းစာပေလှုပ်ရှားမှုတွင် သိပ္ပံမောင်ဝသည် ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအဖြစ် ပါဝင်လှုပ်ရှားခဲ့ပြီး ထိုလှုပ်ရှားမှုနှင့် ဆက်နွှယ်ကာ စာဖတ်သူများ၏ စိတ်ဝင်စားခြင်းကို ခံခဲ့ရသူ ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ စိတ်ဝင်စားခြင်းခံခဲ့ရသော စာရေးဆရာ သိပ္ပံမောင်ဝ၏ မြန်မာစာပေတိုးတက်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းမှုများအနက်မှ

---

* ဒေါက်တာ၊ တွဲဖက်ပါမောက္ခ၊ မြန်မာစာဌာန၊ ပြည်တက္ကသိုလ်

စာပေဝေဖန်ရေးဆိုင်ရာ အယူအဆတို့ကို ဤစာတမ်းတွင် လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

စာရေးသူ၏စိတ်သည် သူဖန်တီးသောစာတွင် ထင်ဟပ်လေ့ ရှိသည်ဟု ပညာရှင်တို့ ဆိုမိန့်သည့်အတိုင်း စာရေးဆရာ သိပ္ပံမောင်ဝ ရေးသားခဲ့သော စာများကို ဖတ်ရှုလေ့လာခြင်းဖြင့် သူ၏ မြန်မာစာပေအပေါ်ထားသော စေတနာနှင့် သူ၏စာပေသဘောတရားကို တွေ့မြင်နိုင်ပြီး မြန်မာစာပေတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် စာပေတာဝန်ကျေခဲ့သူ တစ်ဦးဖြစ်ကြောင်း လေ့လာသိရှိနိုင်ပါသည်။

စာဆို၏အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျဉ်း

သိပ္ပံမောင်ဝ (၁၈၉၉–၁၉၄၂) မော်လမြိုင်မြို့၊ မုပွန် နတ်ကျွန်းရပ်၌ ဦးအုန်းရွှေ၊ ဒေါ်ဒေါ်သစ် တို့က ၁၈၉၉ ခု ဇွန်လ (၅) ရက်နေ့တွင် မွေးဖွားခဲ့သည်။ သားသုံးယောက်အနက် ဒုတိယမြောက်သားဖြစ်ပြီး ငယ်မည် မောင်စိန်တင့် ဖြစ်သည်။ ၁၉၀၅ ခန့်တွင် မော်လမြိုင် မုပွန်ရပ် ဆရာဦးချစ်လှကျောင်းတွင် ကျောင်းစ၍ နေသည်။ ထို့နောက် မောင်ငံရပ် စိန့်အောဂတ်စတင်း အက်စ်ဂျီပီ သာသနာပြုကျောင်းသို့ ပြောင်း၍ သတ္တမတန်းအောင်သည်အထိ အင်္ဂလိပ်–မြန်မာ နှစ်ဘာသာဖြင့် ပညာသင်ယူခဲ့သည်။ အဋ္ဌမတန်းတွင် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသကျောင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ပညာဆည်းပူးရာ ၁၉၂၀ ပြည့်တွင် ဒသမတန်း စာမေးပွဲကို မြန်မာဘာသာ၊ ပါဠိဘာသာ ဂုဏ်ထူးဖြင့် အောင်သည်။ ရန်ကုန်ကောလိပ်သိပ္ပံကျောင်းတွင် ဆက်လက်ပညာသင်ယူရာ ၁၉၂၄ ခုတွင် အိုင်အေ အထက်တန်း (ဥပစာတန်း)စာမေးပွဲကို မြန်မာဘာသာ ပထမဆုအတွက် 'သာဒိုးအောင်ဆု'၊ ပါဠိဘာသာ ပထမဆုအတွက် 'ကောလိပ်ပါဠိဆုတံဆိပ်' တို့ဖြင့် အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ ထူးချွန်သောကြောင့် ကျောင်းအုပ်ကြီးက တစ်လ ၂၀ ကျပ်နှုန်းဖြင့် ၂ နှစ် ချီးမြှင့်ခြင်း၊ ၂ နှစ် စေ့လျှင် နောက်ထပ် တစ်လ ၂၅ ကျပ် နှုန်းဖြင့် အစိုးရက ထောက်ပံ့ချီးမြှင့်ခြင်းတို့ ရရှိခဲ့သည်။ ၁၉၂၇ ခုတွင် ဘီအေစာမေးပွဲကို ပထမတန်းဂုဏ်ထူးဖြင့် အောင်မြင်ရာ ဒယ်လီဂျမ်ရှယ်ဂီနယ်ဆု ရရှိခဲ့သည်။ ထို့နောက် မြန်မာစာဂုဏ်ထူးတန်းကို ပထမတန်း၊ ပထမအဆင့်ဖြင့် အောင်မြင်ခဲ့ပြန်သည်။ အမ်အေတန်း ဆက်လက်တက်နေစဉ် အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဝန်ထမ်း(အိုင်စီအက်စ်)အဖြစ် ရွေးချယ်ခံရသောကြောင့် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ အောက်စဖို့ဒ်တက္ကသိုလ် ခရိုက်ချပ်ချ်ကောလိပ်တွင် ၁၉၂၇ မှ ၁၉၂၉ ခုထိ ပညာသင်ကြားခဲ့သည်။

၁၉၂၁–၂၃ တွင် ဗဟန်းကြားတောရနှင့် သရက်တောကျောင်းတို့၌ တည်ထောင်သည့် ဗဟိုနေရှင်နယ်အမျိုးသားကျောင်းများတွင် ကျောင်းဆရာ၊ ၁၉၂၇ တွင် ရန်ကုန်

ယူနီဘာစီတီ ကောလိပ်သိပ္ပံကျောင်းတွင် မြန်မာဘာသာဘက်ဆိုင်ရာ နည်းပြဆရာ၊ ၁၉၂၉–၁၉၄၂ များတွင် နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းအဖြစ် မြို့အုပ်၊ နယ်ပိုင်ဝန်ထောက်၊ အရေးပိုင်၊ ဒုတိယအတွင်းဝန် စသည့် ရာထူးအမျိုးမျိုးနှင့် နယ်အနှံ့ မြို့များတွင် အမှုထမ်းခဲ့သည်။

၁၉၁၉ ခု ဒသမတန်း ကျောင်းသားဘဝကပင် 'ဝဇီရာတင့်' ကလောင်အမည်ဖြင့် သတင်းစာများ၌ ဆောင်းပါးများ စတင်ရေးသားခဲ့သည်။ ၁၉၂၅ ခု ကောလိပ်ကျောင်းသားဘဝတွင် အိပ်စ်(x) အမှတ်အသား ကလောင်အမည်ဖြင့် ယူနီဘာစီတီ ကောလိပ်မဂ္ဂဇင်း၌ အင်္ဂလိပ်ဆောင်းပါး စာများ ရေးသားသည်။ ကောလိပ်သိပ္ပံကျောင်းထုတ် လက်ရေးစာစောင်၊ ပုံနှိပ်စာစောင်များတွင် 'နေရပ်ချောင်က လူမည်မောင်ဝ' ကလောင်အမည်နှင့်လည်း ရေးသားခဲ့သည်။ ထို့နောက် 'သိပ္ပံမောင်ဝ' ကလောင်အမည်အပြင် အခြားကလောင်အမည်ပေါင်း ၆၀ ခန့် သုံးစွဲကာ မြန်မာစာပေ တိုးတက်ရေးအတွက် ကွယ်လွန်သည်အထိ ကလောင်မချစတမ်း ဖွဲ့ဖြင့် စာနယ်ဇင်းများစွာတွင် စာမျိုးစုံကို ရေးသားခဲ့သည်။ ထင်ရှားသော လုံးချင်းစာအုပ်များမှာ လှအုံးမယ် (၁၉၃၃)၊ အခြားသူများနှင့်တွဲ၍ ခေတ်စမ်းပုံပြင် (ပထမတွဲ) (၁၉၃၅)၊ အောက်စဖို့ဒ်တက္ကသိုလ် (၁၉၃၅)၊ ခေတ်စမ်းပုံပြင် (ဒုတိယတွဲ) (၁၉၃၈)၊ သုံးပွင့်ဆိုင် ခေတ်စမ်းစာပေ (၁၉၅၅)၊ (ဇော်ဂျီ၊ မင်းသုဝဏ်နှင့်)၊ မှတ်တမ်းဝင်စာပေများ (၁၉၅၅)၊ ခေတ်စမ်းရာဇဝင်ရေးများ (၁၉၅၅)၊ ဝတ္ထုဆောင်းပါးများ (၁၉၆၆)၊ သူ့စာများက ပြောခဲ့တဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝအကြောင်း (၁၉၆၆) (သူ့စာတွေကပြောတဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝ၊ (ဒု)ကြိမ်၊ ၁၉၇၀ (ဖြည့်စွက်))၊ စာပေယဉ်ကျေးမှု (၁၉၇၆)၊ မောင်လူအေးအပါအဝင် သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ဝတ္ထုဆောင်းပါးများ (၂၀၀၄)တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ၁၉၄၂ ခု၊ ဇွန်လ (၆)ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်သည်။

၁။ စာပေနှင့် စာပေဝေဖန်ရေး

စာပေဝေဖန်ရေး ဟူသော စကားတွင် စာပေနှင့်ဝေဖန်ရေး ဟူသော စကားလုံး နှစ်ရပ် ပေါင်းစပ်ထားပါသည်။

> "စာပေဆိုသည်မှာ ရေးအခါကမူ စာနှင့်ရေးထားသော သုတ၊ ရသစာပေအားလုံးကို ဆိုလိုပြီး ယခုခေတ်တွင်မူ စာပေဆိုသည်မှာ ဝတ္ထု၊ ကဗျာ၊ ပြဇာတ်၊ အစမ်းစာ(စာတမ်းငယ်) အစရှိသည့်

ရသသဘောသက်ဝင်သော စာတို့ကိုသာ စာပေခေါ်ထိုက်ကြောင်း နားလည်ထားကြသည်။"[၁]

စာပေ၏အဓိပ္ပာယ်ကို ဆရာကြီးဒဂုန်တာရာက–

"စာပေဟူသော ဝေါဟာရတွင် မူလက ပေရွက်ပေါ်တွင် ရေးသား ထားသော အစုအဝေးကို စာပေဟူ၍ ခေါ်ဝေါ် သုံးနှုန်းလာခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ စာပေပရိယတ္တိ ဟူသော အသုံးအနှုန်း ရှိသည်။ စာပေပရိယတ္တိ ဟူ၍ ဆိုလိုက်သည်နှင့် ဘုရားဟောကျမ်းကြီး၊ ကျမ်းဂန်တို့ပါ အကျုံးဝင်လာလေသည်။ ယနေ့ မြန်မာစာပေသည် တိုးတက်ကြီးပွားလာသောအခါ စာပေ၏အဓိပ္ပာယ်ကို ကောက်ယူ ရာတွင် ရွေ့လျားလာလေတော့သည်။ ယနေ့ ပညာရပ်များကို အကြမ်းအားဖြင့် အနုပညာနှင့် သိပ္ပံပညာ ဟူ၍ ခွဲခြားကြသည်။ အနုပညာသည် စိတ်ကူးမှုပညာ ဖြစ်၍ ဝတ္ထု၊ ကဗျာ၊ ဂီတ၊ ပန်းချီ၊ ပန်းပု၊ သဘင် စသော ကိစ္စများတွင် ဆန်းသစ်သည့် ပညာရပ်များ ပါဝင်လာသည်။ သိပ္ပံပညာသည်ကား လက်တွေ့ စူးစမ်းတွေ့ရှိချက်များဖြင့် ဖွဲ့စည်း၍ဖြစ်လာသော ပညာရပ် ဖြစ်သည်။ ဓာတုဗေဒ၊ ရူပဗေဒ၊ သင်္ချာ၊ ဘူမိဗေဒ၊ ဇီဝဗေဒ၊ စက်မှုအတတ် စသည်ဖြင့် များမြောင်လှပေသည်။ အနုပညာနှင့် သိပ္ပံပညာတို့သည် သဘာဝအားဖြင့် ခြားနားမှု ရှိကြသည်။ အနုပညာသည် စိတ်ကူးမှုကို အခြေခံ၍ သိပ္ပံပညာသည် လေ့လာ စူးစမ်းမှုကို အခြေခံသည်။ သို့သော် အနုပညာနှင့် သိပ္ပံပညာ ဆက်စပ်ခြင်းများလည်း ရှိသည်။"[၂]

ထိုဖွင့်ဆိုချက်အရ စာပေဆိုသည်မှာ သုတစာပေ၊ သိပ္ပံစာပေကို မဆိုလိုဘဲ ရသစာပေ ဖန်တီးဆန်းသစ်သော စာပေကို ဆိုလိုကြောင်း သိရှိနိုင်ပါသည်။

ဝေဖန်ရေးဟူသည် အကောင်းနှင့်အညံ့ကို ခွဲပြသော အမှန်နှင့်အမှား၊ သစ္စာနှင့် မုသား၊ တရားနှင့်မတရား၊ ဓမ္မနှင့်အဓမ္မတို့ကို ခွဲခြားပြသော လုပ်ငန်း ဖြစ်သည်။ ဝေဖန်၏အဓိပ္ပာယ်ကို မြန်မာစာအဖွဲ့က ထုတ်ဝေသော မြန်မာအဘိဓာန်၌–

---

[၁] စွမ်းရည်၊ မောင်၊ ၂၀၁၈၊ ၂၅။

[၂] တာရာ၊ ဒဂုန်၊ ၁၉၆၇၊ ၁၁–၁၅။

> "(၁) အကောင်း အဆိုးကို သုံးသပ်စိစစ်သည် အကောင်းအဆိုးကို ခွဲခြား ညွှန်ပြ ပြောဆိုသည်။ (၂) စိတ်ဖြာ ခွဲဝေသည်။ ဝေဖန်ချက်၊ ဝေဖန်သုံးသပ်တင်ပြချက်"[၁]

ဟု ဖွင့်ဆိုပြထားသည်။

စာပေဝေဖန်ရေးတစ်ရပ်ကို လေ့လာရာတွင် အဝေဖန်ခံရသော စာပေအပြင် ယင်းစာပေကို ဝေဖန်သော စာပေဝေဖန်ရေး သဘောတရားများနှင့် သဘောတရားတို့၏ နောက်ခံကားဖြစ်သော လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေး အခြေအနေတို့ကိုလည်း ထည့်သွင်း လေ့လာရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် စာပေဝေဖန်ရေး ဟူသည်–

> "စာပေတစ်ရပ်၏ အကောင်းအညံ့ကို ကြောင်းကျိုး ယုတ္တိသာဓက တို့ဖြင့် ခိုင်လုံစွာ ခွဲခြားပြသခြင်း"[၂]

ပင် ဖြစ်ပါသည်။

၂။ သိပ္ပံမောင်ဝနှင့်မြန်မာစာပေ

သိပ္ပံမောင်ဝ ဖြစ်လာမည့် မောင်စိန်တင်သည် ငယ်စဉ်ကာလ ကျောင်းတွင် ပညာဆည်းပူးရသည်ကို မကျေနပ်မူ၍ အဘိုးဖြစ်သူ စာတတ်ကြီး ဦးလူကလေးထံတွင် ဝတ္ထု၊ ပုံပြင်၊ ရာဇဝင်စသည်တို့ကို ကြားနာမှတ်သားသည်။ ဘကြီးဖြစ်သူ တောင်ပိုင်းကြီး ရွှေကျင်တိုက် ဘုန်းတော်ကြီး ဦးပညာဇောတထံတွင် ပါဠိ မြန်မာ နှစ်ဘာသာဆိုင်ရာ ပညာဗဟုသုတတို့ကို ကြားနာမှတ်သားသည်။ ထိုစဉ်ကပင် စကားပြေကို အထူးနှစ်သက် စွဲလမ်းခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း သူသည် မဟာဇနကဝတ္ထုတော်ကြီးမှ ကောင်းနိုးရာရာ စာပိုဒ်များကို နှုတ်တက်ဆောင်ကာ ရွတ်ပြလေ့ရှိကြောင်း၊ သန်းသန်းဝတ္ထု၊ ခင်မြင့်ကြီးဝတ္ထု၊ ဘီအေမောင်ဘလွင်ဝတ္ထု စသည်တို့ကို မြိန်ရည်ရှက်ရည် ပြောလေ့ရှိကြောင်းကို သူ၏ ကျောင်းနေဘက်များထံမှ သိမှတ်ရသည်။ ထိုသို့ ကြားနာမှတ်သားလေ့လာရင်း ဝါသနာ မျိုးစေ့ အညှောက်ပေါက်၍ 'ဝဇီရာတင့်' ဟူသော ကလောင်အမည်ဖြင့် ဆယ်တန်း ကျောင်းသားဘဝ ၁၉၁၉ ခုနှစ်ကပင် သတင်းစာများ၌ ဆောင်းပါးများ စတင်ရေးသား ခဲ့ပါသည်။

---

[၁] မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၁၉၉၁၊ ၅၂။
[၂] ဇော်ဇော်အောင်၊ ၂၀၀၀၊ ၁၅၁။

မောင်စိန်တင်သည် ဆယ်တန်းအောင်ပြီးနောက် ရန်ကုန်ယူနီဗာစီတီကောလိပ် သိပ္ပံကျောင်းသို့ ရောက်လာသည်။ ကောလိပ်ကျောင်းသားဘဝတွင် (x)အမှတ်အသားပါ ကလောင်အမည်ဖြင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာ ဆောင်းပါးစာတို့ကို ယူနီဗာစီတီကောလိပ်မဂ္ဂဇင်း၌ ရေးသားခဲ့ပါသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝသည် ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဆယ်တန်းစာမေးပွဲကို မြန်မာဘာသာနှင့် ပါဠိဘာသာတို့၌ အထူးအမှတ်ရကာ အောင်မြင်ခဲ့ပြီး ကောလိပ်သိပ္ပံကျောင်း (ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်)တွင် ပညာဆည်းပူးခဲ့သည်။ ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် ဥပစာတန်းစာမေးပွဲကို မြန်မာဘာသာအတွက် သာဒိုးအောင်ဆုနှင့် ပါဠိဘာသာအတွက် အဖိုးတန်ဆုများ ရယူကာ အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်တွင် မြန်မာစာဝိဇ္ဇာ ဂုဏ်ထူးတန်းသည် ၁၉၂၅ ခုနှစ်မှ စတင်ကာ ဆရာကြီး ဦးဖေမောင်တင်၏ ကြိုးပမ်းမှုကြောင့် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီး၊ ထိုအတန်းကို ပထမဆုံး တစ်ဦးတည်း တက်ရောက်သင်ကြားသူမှာ သိပ္ပံမောင်ဝ ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်က အင်္ဂလိပ်စာ တန်ခိုးကြီး၍ မြန်မာစာ လေ့လာ လိုက်စားသူတို့ကို အထင်သေးသော အချိန်ဖြစ်ပြီး အလုပ်အကိုင်ကောင်းရရန်လည်း မလွယ်ကူပေ၊ သို့သော် သိပ္ပံမောင်ဝသည် ထိုအတန်းကို စွန့်စား၍ တက်ရောက်ခဲ့သူ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ တက်ရောက်ရသည့်အကြောင်းကို သိပ္ပံမောင်ဝက–

> "ကျွန်တော် မြန်မာဘာသာဂုဏ်ထူး လိုချင်သည်ကား အခြားကြောင့် မဟုတ်၊ မြန်မာစာပေကို လေ့လာရန် ဆန္ဒရှိသည် တစ်ကြောင်း၊ မြန်မာစာပေကို အားပေးလိုသည် တစ်ကြောင်း၊ မြန်မာစာကို ဝါသနာပါသည် တစ်ကြောင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်လေသည်"[၁]

ဟု သူ၏ မြန်မာစာဂုဏ်ထူးသမိုင်းစာတမ်းတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့နောက် သူသည် ၁၉၂၇ ခုနှစ် အသက် ၂၈နှစ် အရွယ်တွင် မြန်မာစာ ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူးတန်းကို ပထမတန်းက အောင်မြင်ခဲ့လေသည်။

မောင်စိန်တင်သည် ကောလိပ်သိပ္ပံကျောင်း၊ မြန်မာစာဂုဏ်ထူးတန်း၌ စာသင်စဉ် ပါမောက္ခ ဦးဖေမောင်တင်၊ ပုဂံဝန်ထောက် ဦးတင်၊ ဂုဏ်ထူးဆောင်ဆရာကြီး ဦးပွား၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဦးလင်းတို့ထံ၌ ပုဂံကျောက်စာမှစ၍ ပျို့၊ လင်္ကာ၊ ရာဇဝင်သမိုင်းတို့ အပါအဝင် ကာလပေါ်ဝတ္ထုအထိဖြစ်သော စာပေအမျိုးမျိုးတို့ သင်ကြားသည်။ ဘားနဒ်ပိဋကတ်တိုက်သို့ မပြတ်မလပ် သွားရောက်၍ မြန်မာမှုဆိုင်ရာ ပေစာ၊ ပုရပိုက်စာ၊ ပုံနှိပ်စာအမျိုးမျိုးတို့ကို ကြိုးကြိုးစားစား ဖတ်ရှုမှတ်သားသည်။ မြန်မာစာပေ ဂုဏ်ထူးစာမေးပွဲအတွက် မြန်မာပြဇာတ်အကြောင်း စာတမ်းကို ရေးသားဖြစ်၍

---

[၁] မင်းယုဝေ၊ ၂၀၁၄၊ ၁၆၃။

ရေးဟောင်းနှောင်းဖြစ် မြန်မာပြဇာတ်တို့ကို အထူးလေ့လာနိုင်ခဲ့သည်။ နောင်သောအခါ ထိုစာတမ်းကို ပြုပြင်ချဲ့ထွင်၍ သူရိယသတင်းစာတွင် မြန်မာမှုဆောင်းပါးကြီး တစ်ခန်း အနေဖြင့် သိပ္ပံကျောင်းသား မောင်မြသွင် ကလောင်အမည် ခံယူကာ ရေးသား ထည့်သွင်းခဲ့သည်။

ဤသို့ မြန်မာစာ အခြေခံကောင်းများကို လေ့လာသည်။ မူရင်းကောလိပ် သိပ္ပံကျောင်းက ထုတ်ဝေသော လက်ရေးစာစောင် ပုံနှိပ်စာစောင်တို့တွင် ဆောင်းပါး များကို ရေးသားခဲ့သည်။ တကောင်းကျောင်းဆောင်တွင် နေသော်လည်း မိမိ၏ စာရေးသူအဖြစ်ကို ကွယ်ဝှက်လိုသောကြောင့် ‘နေရပ်ချောင်က လူမည်မောင်ဝ’ ဟု ကလောင်အမည်ခံ၍ ရေးသားခဲ့သည်။ ဤကလောင်အမည်သည် ဦးစိန်တင်ကို တစ်သက်ပတ်လုံး စွဲကပ်သွားပြီး ‘သိပ္ပံမောင်ဝ’ ဖြစ်လာခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

၁၉၂၆–၂၇ ခုနှစ်များတွင် သိပ္ပံမောင်ဝသည် ခေတ်စမ်းသမား မဖြစ်မီ ‘မောင်စိန်တင်’ ဟူသော အမည်ရင်းဖြင့်ပင် ယူနီဗာစီတီကောလိပ်မဂ္ဂဇင်း၊ ကဝိမျက်မှန် မဂ္ဂဇင်းတို့တွင် ဆောင်းပါးများ ရေးသားခဲ့သည်။

ဦးစိန်တင်သည် နိုင်ငံတော်ဝန်ထမ်း ပညာတော်သင်အဖြစ် အရွေးခံရ၍ အင်္ဂလန်ပြည် အောက်စဖို့ဒ်တက္ကသိုလ် ခရိုက်ချပ်ချ်ကောလိပ်သို့ သွားကာ နှစ်နှစ် ပညာသင်ယူသည်။ ဤသို့ ပညာသင်ယူနေသည့်ကာလ ၁၉၂၇–၁၉၂၉ ခုနှစ်အတွင်း အင်္ဂလန်မှနေ၍ ‘သိပ္ပံကျောင်းသား မောင်မြသွင်’ ကလောင်အမည်ဖြင့် ရန်ကုန် သူရိယသတင်းစာသို့ မြန်မာစာပေအကြောင်း ဆောင်းပါးများ ပုဒ်ရေ (၇၀)ကျော် ရေးသားပေးပို့ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် အောက်စဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်တွင် နှစ်နှစ်တာကာလ ပညာ သင်ကြားစဉ်အတွင်း တွေ့ကြုံရသော ကိစ္စအမျိုးမျိုးတို့ကို နောင်သောအခါ စုပေါင်း ရေးသား၍ ‘အောက်စဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်’ ဆိုသော နေ့စဉ်မှတ်တမ်းစာအုပ်ကို ထုတ်ဝေ ခဲ့သည်။

၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်ထဲတွင် မြန်မာစာပေအကြောင်း ဆောင်းပါးရှည်ကြီး ပြီးဆုံး သွားသောအခါ ‘သိပ္ပံကျောင်းသားမောင်မြသွင်’ ကလောင်အမည်ဖြင့် မြန်မာမှုဆိုသော ဒုတိယဆောင်းပါးရှည်ကြီးကို သူရိယသတင်းစာတွင်ပင် ရေးသားခဲ့ပါသည်။ ယင်းဆောင်းပါးရှည်ကြီးတွင် (က)မြန်မာရာဇဝင် (ခ)မြန်မာစာဂုဏ်ထူး (ဂ)ဦးပုည (ဃ)မြန်မာပြဇာတ် (င)ကျောက်စာ (စ)မြန်မာပန်းချီ (ဆ)မြန်မာစာပေသင်ကြားရေး စသည်ဖြင့် အခန်းကြီးများခွဲကာ ၁၉၃၂ ခုနှစ်ထိ ရေးသားခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။

ဦးစိန်တင်သည် မောင်မြသွင်ကလောင်အမည်ဖြင့် ထိုဆောင်းပါးရှည်ကြီး များကို ရေးခိုက် သိပ္ပံမောင်ဝ၊ တင်မောင်မြင့်၊ မောင်သံချောင်း၊ တင့်တင့်၊

ကောလိပ်ခင်ခင် စသည့် ကလောင်အမည်အမျိုးမျိုးဖြင့် စာအမျိုးမျိုးကို စာနယ်ဇင်း၊ အသီးသီးတွင် အမြဲတစေ ရေးသားနေခဲ့သည်။ ဂန္ထလောက၊ ဒဂုန်၊ သူရိယမဂ္ဂဇင်း၊ သူရိယနေ့စဉ်၊ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်း၊ မြန်မာ့နေ့စဉ်၊ ကောလိပ်မဂ္ဂဇင်းတို့မှာ ဦးစိန်တင် အထူးရေးသားရာ စာနယ်ဇင်းတို့ ဖြစ်ကြသည်။

၁၉၃၁ ခုနှစ်တွင် ခေတ်စမ်းစာပေကျမ်းစဉ် ၁ အဖြစ်ဖြင့် ဂန္ထလောကမဂ္ဂဇင်းတွင် အခန်းဆက်ရေးသားလာခဲ့သော 'လှအုံးမယ်' ဝတ္ထုကို လုံးချင်းစာအုပ်အဖြစ် ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ လှအုံးမယ်ဝတ္ထုသည် သိပ္ပံမောင်ဝ၏ တစ်အုပ်တည်းသော မြန်မာမှုပြုဝတ္ထု (Sketch) မဟုတ် (Novel) ဖြစ်သည်။

သိပ္ပံမောင်ဝသည် 'ပုဂံ' အမည်ရှိသော ခရီးသွားဆောင်းပါးကို ၁၉၃၃ ခုနှစ် ဇွန်လမှ စတင်ကာ သူရိယရုပ်စုံသတင်းနှင့် သူရိယသတင်းစာတို့တွင်လည်းကောင်း၊ မောင်သံချောင်း၏ ပေးစာများကို ၁၉၃၄ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလထုတ် ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းမှနေ၍လည်းကောင်း ရေးသားခဲ့သည်။ ၁၉၃၈ ခု နိုဝင်ဘာလမှစ၍ သောင်းပြောင်းထွေလာ ပေးစာများအဖြစ် ဂန္ထလောကမဂ္ဂဇင်းတွင်လည်း ပေးစာပုံစံ ဆောင်းပါးများ ရေးသားခဲ့သည်။

သိပ္ပံမောင်ဝသည် ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူးတန်းစတက်ပြီးနောက် တက္ကသိုလ်၌ မြန်မာစာနည်းပြဆရာ လုပ်သည်၊ ထို့နောက် နိုင်ငံတော်ဝန်ထမ်း ပညာတော်သင်(အိုင်စီအက်စ်) အဖြစ် အရွေးခံရကာ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ အောက်စဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်သို့ ၂နှစ်ကြာ ပညာဆည်းပူးခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၁၉၂၉ တွင် အင်္ဂလန်မှ ပြန်ရောက်ပြီး နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းအဖွဲ့တွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်လျက် ဒေသအမျိုးမျိုးသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့လေသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝသည် ခေတ်စမ်းပုံပြင် ပထမတွဲတွင် ပါဝင်သူ (၅)ဦးအနက် ပညာရေးအရ မြန်မာစာဂုဏ်ထူးတန်းကို အောင်မြင်ထားသူ ဖြစ်သည်။ ၁၉၂၉ ခု အင်္ဂလန်မှ ပြန်လာသောအခါ မောင်လူအေးကို ဇာတ်ဆောင်ထားပြီး ဝတ္ထုဆောင်းပါးများကို ရေးခဲ့သည်။ သိပ္ပံမောင်ဝသည် နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်း အရာရှိကြီးတစ်ဦး ဖြစ်ပါလျက် ယခုကဲ့သို့ စာများ ဆက်၍ရေးနေသည်မှာ မြန်မာစာဂုဏ်ထူးတန်းကျောင်းသားပီသပါသည်ဟု ဆရာဇော်ဂျီ၊ မင်းသုဝဏ်နှင့် တက္ကသိုလ်ရှိလူငယ်များက အားကျချီးကျူးကြသည်။ ထို့ကြောင့် သိပ္ပံမောင်ဝသည် စာရေးသက်အားဖြင့်လည်း ခေတ်စမ်းပုံပြင်များတွင် ပါဝင်ရေးသားသော အခြားသူများထက် ပို၍ဝါကြီးသည်။ ဤသို့ အတန်းဝါ စာရေးသက်ဝါ ကြီးသော သိပ္ပံမောင်ဝသည် ထိုစာရေးသူတစ်စုတွင် ခေါင်းဆောင်ကဲ့သို့ ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝ၏ အကြီးမားဆုံးသော ဆန္ဒမှာ မြန်မာစာပေ တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်လိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းဆန္ဒအတိုင်း မမေ့မလျော့၊ ဇွဲလုံ့လဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ သူတစ်ပါး ဆောင်ရွက်အောင်လည်း တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ သူ၏ စာတစ်စောင်တွင်–

> "မြန်မာစာပေ တိုးတက်ရေးသည် ကျွန်ုပ်တို့၏တာဝန် ဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ပြုမှုနေရမည့် မြန်မာစာ ဖြစ်သည်။ ကြိုးစားကြစို့" (၂၂၊ ၉၊ ၃၈)[၁]

ဟု ရေးသားခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။

ထို့ကြောင့် မြန်မာစာပေကို ခေတ်မီသော စာများဖြစ်အောင် ခေတ်စမ်းစာပေ အဖြစ် ဖန်တီးခဲ့ကြသော သိပ္ပံမောင်ဝအပါအဝင် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားလူငယ်တို့၏ ကြိုးပမ်းချက်နှင့် ပတ်သက်၍ ချီးကျူးဂုဏ်ပြုသည့် ဆောင်းပါးများကို ဂန္ထလောက မဂ္ဂဇင်းတွင်–

> "မကြာမီအတွင်းက မြန်မာစာကို လိုက်စားလေ့လာသော နောက်ပေါက် လူငယ်အချို့တို့က ငါတို့မြန်မာစာသည် ရှေးဆန် လွန်း၏၊ ရိုးလွန်း၏၊ ပေကုန်သာ များ၍ စာသားမထင် ဖြစ်ခဲ့၏။ ခေတ်မီသော စာပေ မဟုတ်သဖြင့် နည်းသစ် နည်းကောင်းတို့ကို ရှာ၍ တတ်နိုင်သမျှ ထွင်ကြဖို့ဟု အားခဲကာ မြန်မာစာသစ် ထွင်လာကြသည်မှာ ဝမ်းသာစရာတစ်ရပ် ဖြစ်ပေ၏ ... ခေတ်မြန်မာစာသည် ၎င်းပညာရှင် လူငယ်များ၏ လက်ထဲတွင် ရှိသည်ဟုဆိုလျှင် မှားနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ"[၂]

ဟု ဖော်ပြကာ ၎င်းတို့၏စာများကို အသိအမှတ်ပြု ချီးကျူးခဲ့ပါသည်။

၃။ သိပ္ပံမောင်ဝနှင့် စာပေဝေဖန်ရေး

သိပ္ပံမောင်ဝသည် မြန်မာစာပေကို ကြီးပွားတိုးတက်စေလိုသော အခြေခံ စေတနာဖြင့် စာပေများ ရေးသားပြုစုရာတွင် ဝေဖန်ရေးကိုအခြေခံသော စာပေဆောင်းပါး များကိုလည်း ရေးသားခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ရေးသားရာတွင် မြန်မာစာပေတွင် ပါဝင်သော ဝတ္ထု၊ ပြဇာတ်၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ ရာဇဝင်၊ ခရီးသွားစာပေ၊ ဆောင်းပါး၊ သတင်းစာ၊

---

[၁] မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ–၄၊ ၅၇–၆၂။
[၂] မြန်မာစာပေစစ်တမ်း၊ ၁၉၆၅၊ ၃၃။

ကဗျာအလင်္ကာ စသည်ဖြင့် ကဗျာမျိုးစုံ၊ စာအုပ်မျိုးစုံကိုလည်းကောင်း၊ မြန်မာစာပေ အဆင့်အတန်း တိုးတက်မှု၊ ဆုတ်ယုတ်မှုတို့ကိုလည်းကောင်း ဝေဖန်သုံးသပ်ခဲ့သည်။ ဤသို့ ဝေဖန်သုံးသပ်ရာတွင်လည်း မြန်မာ့ရှေးရိုးဆန်းကျမ်းလာ ဂုဏ်၊ ရသ၊ အလင်္ကာ စသည့် အစဉ်အလာ ဝေဖန်ရေးစံဖြင့်သာ ဝေဖန်ရေးသားခဲ့သည် မဟုတ်ပေ။ အင်္ဂလိပ် စာပေမှ တစ်ဆင့်ရသော ဥရောပတိုက်၏ ခေတ်သစ်ဝေဖန်ရေး နည်းစနစ်များဖြင့် ဝေဖန်ရေးသားခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝသည် ဝေဖန်ရေးကလောင်အဖြစ် ခံယူထားသော မောင်မြသွင်-သိပ္ပံကျောင်းသား ကလောင်အမည်ဖြင့် မြန်မာစာပေအကြောင်း ဆောင်းပါးပေါင်း (၇၀)ကျော်ကို ဝေဖန်ရေး အခြေခံ၍ ရေးသားခဲ့ပါသည်။ ထိုကလောင်အမည်ဖြင့် သာမက အခြားသော ကလောင်အမည်အမျိုးမျိုးကို ခံယူ၍ စာပေဝေဖန်ရေး ဆောင်းပါး မျိုးစုံကို ရေးသားခဲ့ပါသည်။ စာပေဝေဖန်ရေးတွင် အသုံးပြုသော အခြားကလောင် အမည်များမှာ (၁)မဏိဦးကေတုကျောင်းသား၊ (၂)မောင်ကကြီး၊ (၃)မောင်ခကွေး၊ (၄)မောင်ဏကြီး၊ (၅)မောင်ယပက်လက်၊ (၆)သတင်းစာဖတ်သူတစ်ဦး၊ (၇)မောင်လှမောင်-စစ်ကိုင်း၊ (၈)မောင်မောင်-ဖျာပုံ၊ (၉)မောင်သိန်းဖေ၊ (၁၀)ဦးကုသလစစ်ကိုင်းတောင်ရိုး၊ (၁၁)ဦးသက္က-ရန်ကုန်၊ (၁၂)ဝတ္ထုဆရာတစ်ဦး၊ (၁၃)မောင်တောက်ထွန်း-အမျိုးသား ကျောင်းဆရာတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင် မောင်သံချောင်း၏ပေးစာများ၊ မောင်ထိပ်ပြောင်၏မှတ်တမ်း၊ မိတ်ဆွေထံ ပေးစာများတွင်လည်း စာပေဝေဖန်ရေးများ ပါရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝသည် မြန်မာစာပေ ကြီးပွားတိုးတက်ရေးကို အားသွန်ကြိုးပမ်း ရာတွင် အဓိက အကြောင်း(၃)ရပ်ကိုလိုက်၍ ကလောင်အမည် (၃)မျိုးခွဲကာ သူ့အကြောင်းနှင့်သူ ကြိုးပမ်းရေးသားခဲ့သည်။ အဓိကအကြောင်း(၃)ရပ်မှအပဖြစ်သော အခြားအကြောင်းများကို ရေးလိုသောအခါ အခြားသင့်လျော်ရာ ကလောင်အမည် အမျိုးမျိုးကို သုံးစွဲရေးသားခဲ့သည်။ ယင်းကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ သူ့စာတစ်စောင်တွင်-

> "မောင်မြသွင်အား ဗုဒ္ဓဘာသာအသင်းအကြောင်း ရေးပါဟု တိုက်တွန်းလိုက်ပါ၏။ သို့သော် များစွာရေးချင်ပုံမပေါ်၊ သူက စာပေဝေဖန်သူသက်သက် ဖြစ်လေသည်။ (Critic) ဆိုပါတော့၊ မောင်ဝကလည်း Novelist ဝတ္ထုဆရာ၊ တင်မောင်မြင့်ကတော့ လမ်းညွှန်ဆရာ Essayist သူ့နေရာနှင့် သူ့နေရာကိုး" (၁၊ ၈၊ ၃၃)[၁]

---

[၁] မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ-၄၊ ၅၇-၆၂။

ဟု ရေးသားခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝသည် မဏိ–ဦးကေတုကျောင်းသား ကလောင်အမည်ဖြင့် ကာလပေါ်ဝတ္ထုများ ထွန်းကားမှုဖြစ်စဉ်ကို ဝေဖန်သုံးသပ်ပြရာ၌–

> “ကာလပေါ်ဝတ္ထုများ ပေါ်ပေါက်စအခါက နှစ်မျိုးနှစ်စား ကွဲပြားနေလေသည်။ ပထမအမျိုးမှာ နန်းတွင်းဇာတ်တော်ကြီးများကို တုပြီး ဝတ္ထုအသွားမျိုးဖြင့် ရေးသားထားသော ဝတ္ထုမျိုး ဖြစ်၏။ ဒုတိယအမျိုးကား ဘာသာပြန်ဝတ္ထုမျိုး ဖြစ်လေသည်။ ဘာသာပြန်ဝတ္ထုတို့တွင် ဇာတ်လိုက်တို့မှာ သမီးရည်းစား များစွာ မထားပေ။ ဇာတ်လိုက်တစ်ယောက်တွင် ရည်းစားတစ်ယောက်သာ ရှိ၍ ထိုရည်းစားအား နှစ်နှစ်ကာကာ ချစ်ခင်ကြောင်းကို ဖော်ပြထားလေ့ရှိသည်။ နန်းတွင်းဇာတ်တော်ကြီးတို့ကိုနွယ်ကာ ရေးသားထားသော ဝတ္ထုတို့တွင်ကား ဇာတ်လိုက်တို့မှာ သမီးရည်းစား များစွာထား၏။ နန်းတွင်းဇာတ်တော်ကြီးများမှာကဲ့သို့ ဖြစ်လေသည်”[၁]

ဟု ဝေဖန်သုံးသပ်ပြထားသည်။

ထို့နောက် တက္ကသိုလ်အကြောင်း ရေးသော ဝတ္ထုများကို ဝေဖန်ရာတွင်လည်း တက္ကသိုလ်ကျောင်းအကြောင်းပါရင် ဇာတ်လိုက်လုပ်တဲ့သူသည် ခပ်နောက်နောက် ခပ်တည်တည်ဖြစ်ပြီး အခန်းထဲတွင် ဒုတိယခုံမှာထိုင်ကြောင်း မိတ်ဆွေများက သူ့ကို စနောက်ကြကြောင်း စသည်ဖြင့် စာရေးသူမတူသော်လည်း တက္ကသိုလ်အကြောင်း ရေးသော ဝတ္ထုတိုင်း တစ်ပုံစံတည်း ဖြစ်နေကြောင်း ဝေဖန်ထားသည်။ သို့သော် ဇဝန၏ ကောလိပ်ကျောင်းသားဝတ္ထုကို ဖတ်ရသောအခါတွင်မူ သူ့အကြိုက်ဝတ္ထုဖြစ်သောကြောင့် နှစ်သက်သဘောကျခဲ့ကြောင်းကို–

> “ဝတ္ထုရေးဆရာဟာ တယ် အသော၊ အရွှမ်း ရေးကောင်းတာကိုး ကျွန်တော်ဖြင့်ဖတ်ရင်း တဟားဟားနဲ့ နေတော့တာပဲ။ ဒီလို စာရေးဆရာကို ပထမတန်းစား စာရေးဆရာလို့ ခေါ်ချင်တော့တာပဲ”[၂]

ဟု ဝေဖန်သုံးသပ်ပြထားသည်။

---

[၁] လှ၊ ဦး၊ လူထု၊ ၁၉၆၆၊ ၅၁၅။
[၂] လှ၊ ဦး၊ လူထု၊ ၁၉၆၆၊ ၄၃၇။

သိပ္ပံမောင်ဝသည် ကာလပေါ်ဝတ္ထုများအကြောင်းကို ဝေဖန်ပြီးနောက် ၁၉၃၅ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလထုတ် ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းတွင် မြန်မာပြဇာတ်များအကြောင်းကို ဝေဖန်သုံးသပ်ပြထားသည်။

> "ကာလပေါ်ဝတ္ထုများ ထွန်းကားလာသည့်နေ့မှ အစပြု၍ ပြဇာတ်များ တစတစ ပျောက်လာလိုက်ကြသည်မှာ နောက်ဆုံးတွင် ပြဇာတ်များကို ဖတ်သူလည်း မရှိ၊ ရေးသူလည်း မရှိ ဖြစ်သွားလေသည်။ ပြဇာတ်များ လုံးလုံးပျောက်၍ သွားလေတော့သတည်း"[၁]

ဟု ကောက်ချက်ချ ဝေဖန်သုံးသပ်ပြထားသည်။

ထို့ပြင် သိပ္ပံမောင်ဝသည် ကဗျာနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဝေဖန်သုံးသပ်ရာ၌ ခေတ်စမ်း သမားပီပီ ကဗျာကို ခေတ်အမြင်ဖြင့် သုံးသပ်လေ့လာဝေဖန်ခဲ့သည်။ သူ၏ကဗျာဝေဖန်ရေး အမြင်ကို သူရိယမဂ္ဂဇင်းတွင် ရေးသားခဲ့သော မြန်မာစာပေအကြောင်း ဆောင်းပါး နံပါတ်(၈)၌ အတိအလင်း ဖော်ပြထားသည်။

> "ကဗျာရေးရာတွင် ပုံတူထပ်မှုကို မကြိုက်၊ ရေးဟောင်းအတိုင်း ပုံတူကူးသည်ကို လုံးဝမကြိုက် သို့သော် ထိုခေတ်မဂ္ဂဇင်းများတွင် ရှေးခေတ်အတိုင်း မောင်ဘွဲ့၊ မယ်ဘွဲ့၊ နိဗ္ဗိန္ဒဘွဲ့များ ခေတ်စား နေလေ၏။ လစဉ်၊ အပတ်စဉ် ၎င်းတို့ကိုသာ ဖတ်ရဖန်များသဖြင့် စိတ်ငြီးငွေ့လာပြီးလျှင် ဖတ်ချင်စိတ်ပင် ပျောက်လာရပေသည်"[၂]

ဟု ညည်းတွားဖော်ပြခဲ့ပြီး သူဖြစ်စေလိုသော အရေးအသားမှာ -

> "ရှေးက မရေးသားခဲ့ဘူးသော အကြောင်းအရာများကို ရေးဖွဲ့ ရေးသားပါမှသာလျှင် မိမိတို့စာမှာ ကြာရှည်စွာ တည်ပေလိမ့် မည်။ မြန်မာစာပေမှာလည်း တိုးတက်ပေလိမ့်မည်"[၃]

ဟု သူ၏ဆန္ဒနှင့်စေတနာကို ဖော်ပြထားခဲ့သည်။

သိပ္ပံမောင်ဝသည် ခေတ်သစ်သမားဖြစ်သော်လည်း အဟောင်းကို လုံးဝပစ်ပယ်သူ မဟုတ်ပေ။ ကဗျာ၊ လင်္ကာ ပုံစံအဟောင်းအသစ်နှင့် ပတ်သက်၍ သူ၏ခံယူချက်မှာ အဟောင်းသမားတို့ကို မကဲ့ရဲ့၊ ခေတ်သစ်သမားတို့ကို အားပေးသည်။ ကဗျာ၏ ရှေးဟောင်းဝါဒနှင့် ခေတ်သစ်ဝါဒ နှစ်မျိုးစလုံး ရှိခြင်းသည် ကောင်းသည်ဟု အတိအလင်း

---

[၁] လှ၊ ဦး၊ လူထု၊ ၁၉၆၆၊ ၅၂၅။
[၂] လှမြင့်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ ၁၉၇၇၊ ၁၃။
[၃] လှမြင့်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ ၁၉၇၇၊ ၁၃။

ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။ ရေးဟောင်းကဗျာ၊ လင်္ကာများ စာဆိုရှင်များထဲမှ ချီးကျူးလေးစားသင့်သူတို့ကို လေးလေးစားစား ချီးကျူးဝေဖန်ခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ရှေးဟောင်းစာဆိုများအနက် မန်လည်ဆရာတော်ကို အလေးထား ချီးကျူးဝေဖန်ခဲ့သည်။

သိပ္ပံမောင်ဝသည် မောင်မြသွင်–သိပ္ပံကျောင်းသား၊ မောင်ခကွေး၊ မောင်ကကြီး၊ မောင်ယပက်လက်၊ ဦးသက္က–ရန်ကုန် စသည့် ကလောင်အမည်များကိုယူလျက် ခေတ်စမ်းကဗျာဘက်မှ ရပ်တည်ကာ ဝေဖန်ဆွေးနွေးမှုများကို တုံ့ပြန်ခဲ့ပါသည်။ ယင်းဆောင်းပါးများဖြင့် ခေတ်စမ်းကဗျာများကို ဝေဖန်သုံးသပ်ခဲ့ပါသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝသည် ခေတ်စမ်းကဗျာများအကြောင်း ဝေဖန်ရေးသားသောဆောင်းပါးများတွင် ခေတ်စမ်းကဗျာပေါ်ပေါက်လာပုံ သမိုင်းကြောင်းကို ဖော်ထုတ်တင်ပြထားပါသည်။ ခေတ်စမ်းစာပေလှုပ်ရှားမှုနှင့် ပတ်သက်သော ခေတ်စမ်းဝါဒ၊ ခေတ်စမ်းကဗျာ၊ ခေတ်စမ်းပုံပြင်တို့နှင့် ပတ်သက်၍ ဖွင့်ဆိုခြင်း၊ ရှင်းလင်းခြင်း၊ ခုခံကာကွယ်ခြင်းတို့ကို ဆောင်းပါးများစွာတွင် ရေးသားခဲ့ပါသည်။ ခေတ်စမ်းပုံပြင် ဒုတိယတွဲနိဒါန်းတွင်လည်း–

> "ဤစာအုပ်အပေါ်တွင် မည်သည့်ဝေဖန်မှုမျိုးကိုမဆို ရေးသားနိုင်ကြလေသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ကား ထိုဝေဖန်စာတို့အတွက် တုန်လှုပ်ခြင်းဖြစ်မည် မဟုတ်ပေ။ လိုက်နာသင့်သော အချက်များရှိက လိုက်နာပါမည်။ ပစ်ပယ်သင့်သော အချက်များပါရှိပါက ပစ်ပယ်ပါမည်။ လျစ်လျူရှုသင့်သော အချက်များပါရှိကလည်း လျစ်လျူရှုပါမည်။ မည်သူ၏ ကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ မည်သူ၏ ချီးမွမ်းခြင်းကိုမျှ ဂရုမထားဘဲ မြန်မာစာပေတိုးတက်ရေးကိုသာလျှင် မျက်မှောက်ပြုကာ ခေတ်စမ်းစာပေများကို ဆက်လက်၍ ထုတ်ဝေသွားပါမည်။
>
> ခေတ်စမ်းစာပေသည် မြန်မာစာပေကို တိုးတက်စေသည်၊ ဆုတ်ယုတ်စေသည် ဟူသော ပြဿနာကိုကား ကျွန်ုပ်တို့ ဖြေကြားနိုင်မည် မဟုတ်။ ယခုခေတ်လူများလည်း ဖြေကြားနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ဤပြဿနာကို ဖြေကြားရန်ကား နောင်လာနောက်သား သုတေသီများ၏ တာဝန်သာ ဖြစ်လေသည်။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် ဤပြဿနာကို ဖြေကြားရန် နောင်လာနောက်သားတို့အား လွှဲအပ်ထားကြပါစို့ "[၁]

[၁] လှမြင့်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ ၁၉၇၇၊ ၁၃။

အထက်ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ သိပ္ပံမောင်ဝသည် ခေတ်စမ်းစာပေ၏ ၅ နှစ် ခရီးကို ဖြတ်သန်းပြီးနောက် ခေတ်စမ်းဝါဒကို မြဲမြံစွာစွဲကိုင်၍ ရှေ့သို့ ဆက်လက် ချီတက်ခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ခေတ်စမ်းစာပေ၏ လှုပ်ရှားမှုများသည် သိပ္ပံမောင်ဝ၏စာပေများတွင် ထင်ဟပ်နေသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝနှင့် ခေတ်ပြိုင်ကာလ သတင်းစာ မဂ္ဂဇင်းများတွင် တွေ့ရသော စာအုပ်ဝေဖန်ရေး အခြေအနေနှင့် ပတ်သက်၍ သိပ္ပံမောင်ဝသည် သူ၏အမြင်ကို ပွင့်လင်းစွာ ဖော်ထုတ်ထားပါသည်။ မောင်သံချောင်းပေးစာ အမှတ်(၁၀)တွင်–

> "စာအုပ်အချောင်ရတယ်ဆိုရင်ပဲ စာအုပ်ထုတ်တဲ့လူတွေ စာအုပ်ရေးတဲ့လူတွေကို အားနာနေရတော့တာပဲ၊ ကိုယ့်ထင်မြင်ချက်ကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် မရေးဝံ့၊ မရေးချင်တော့ဘူး၊ အခုကာလ မဂ္ဂဇင်း သတင်းစာတွေထဲမှာ အားတုံ့အားနာနဲ့ စာအုပ်ကို ဝေဖန်ထားတာတွေ မဖတ်ရဘူးလားဗျ။ စာအုပ်ထုတ်ဝေတဲ့သူတွေကို အားနာတဲ့အတွက် စင်စစ်စာအုပ်ဟာ မကောင်းဘဲနဲ့ ကောင်းတယ်လို့ ဝေဖန်လိုက်ရင် စာဖတ်သူတွေကို လိမ်တာနဲ့ မတူပေဘူးလား"[၁]

ဟူ၍ ရေးသားဖော်ပြထားပါသည်။ ယင်းဖော်ပြချက်အရ ထိုစဉ်က စာအုပ်ဝေဖန်ရေးသည် အားတုံ့အားနာ ဝေဖန်ရေးများ ဖြစ်ကြောင်း၊ မကောင်းဘဲနှင့် ကောင်းသည်ဟု ဝေဖန်လျှင် စာဖတ်သူကို လိမ်ရာရောက်ကြောင်း သူ၏သဘောထားကို ဖော်ထုတ်ထားပါသည်။

မြန်မာစာပေ တိုးတက်ရေးအတွက် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ရာတွင် မိမိတို့စာပေ သက်သက်သာလျှင် မကြည့်ဘဲ ဘာသာခြားစာပေတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ အမှန်အခြေအနေအတိုင်း ဆုံးဖြတ်သင့်ကြောင်းကိုလည်း မြန်မာစာပေအကြောင်း ဆောင်းပါး အမှတ်(၃၇)တွင်–

> "စင်စစ်သော်ကား ဘာသာခြားစာပေ၊ ဘာသာခြားစကားတို့နှင့် မိမိတို့စာပေ၊ မိမိတို့စကားတို့ကို ချင့်ချိန်နှိုင်းယှဉ်ပြီးလျှင် ကောင်းနိုးရာရာ အဟုတ်အမှန်ကို ဆုံးဖြတ်မှသာ နည်းလမ်းကျပေမည်"[၂]

---

[၁] မောင်ဝ၊ သိပ္ပံ၊ ၁၉၃၅၊ ပေးစာအမှတ် ၁၀။

[၂] မောင်ဝ၊ သိပ္ပံ၊ ၁၉၂၉၊ ၈။

ဟု သူ၏ဝေဖန်ရေးဆိုင်ရာ သဘောထားတစ်ရပ်ကို ဖော်ပြရေးသားထားသောကြောင့် စာပေအဆင့်အတန်း၊ စာအုပ်အဆင့်အတန်းကို ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ရာတွင် အခြားဘာသာများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ဝေဖန်နည်းကို ညွှန်ပြထားသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ထို့ပြင် မြန်မာစာပေ၌ ဝေဖန်ရေးစာပေ မထွန်းကားဘဲ နည်းနေကြောင်း၊ အင်္ဂလိပ်ဝေဖန်ရေး နည်းနာများကိုလည်း လေ့လာရန်လိုကြောင်း ယူဆထားသည့် သူ၏သဘောထားကိုလည်း –

> "မြန်မာစာဂုဏ်ထူးယူသည်ဟု အင်္ဂလိပ်စာအုပ်များကို မဖတ်ဘဲ မနေပါနှင့်၊ မြန်မာစာပေ၌ ဝေဖန်ချက်စာမျိုး များစွာမထွန်းကားခဲ့၊ သို့ဖြစ်သောကြောင့် အင်္ဂလိပ်ဝေဖန်ချက်စာများကို ဖတ်ရန်လိုလေသည်။ အတိုဝေဖန်ချက်စာမျိုးကိုမူ Haslitt's Eassays တို့ကို ဖတ်ရာ၏။ အရှည်ဝေဖန်ချက်မျိုးကိုမူ Macaulay's Essays များကို ဖတ်ရာသည်"[၁]

ဟူ၍ တိုင်းခြားဘာသာစကား ခေတ်မီဝေဖန်နည်းများကို အတုယူရန် လမ်းညွှန်ထားသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝသည် ဝေဖန်ချက်ရေးသားနည်းနှင့် ပတ်သက်၍လည်း သူ့ဆောင်းပါးတစ်စောင်တွင် –

> "ဝေဖန်ချက် ရေးသားသည်ဆိုရာ၌ မိမိစိတ်တွင် ပေါ်လာသော အချက်ကို ရေးသားခြင်းပင် ဖြစ်၏။ ကောင်းလျှင် ကောင်း၏။ မကောင်းလျှင် မကောင်း ဟူ၍ ရေးသားခြင်းပင် ဖြစ်၏။ ဤသို့ ရေးသားရာ၌ တိုက်ရိုက်မရေးမူ၍ အသိုင်းအဝိုင်းများစွာနှင့် ဖတ်၍ကောင်း၊ နားထောင်၍ကောင်းအောင် ရေးသားခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။ ဥပမာ သာဓကတို့ကို သုံးခြင်းအားဖြင့်လည်း ဖတ်ရသူတို့၏ စိတ်ကို ထိငြိစေနိုင်၏။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း ဗဟုသုတ လိုလေသည်။ ဗဟုသုတမှာလည်း အမျိုးမျိုးအစားစား ရှိ၏။ ဗဟုသုတများလေလေ ဝေဖန်ချက် ကောင်းလေလေ။"[၂]

ဟူ၍ အသေးစိတ် လမ်းညွှန်ထားပါသည်။ ယင်းလမ်းညွှန်ချက်အရ ဝေဖန်စာကို အသိုင်းအဝိုင်းဖြင့် ဖတ်ကောင်းအောင် ရေးရမည်။ ဗဟုသုတများလေလေ ဝေဖန်စာ

---

[၁] မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ–၄၊ ၅၇–၆၂။
[၂] မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ–၄၊ ၅၇–၆၂။

ကောင်းလေလေဟူသော သဘောတရားကို ညွှန်ပြနေပါသည်။ ထို့ပြင် ဝေဖန်ချက်ရေးသားရာတွင် မည်သည့်စိတ်မျိုးထားရမည်ကိုလည်း သူ၏စာတစ်စောင်တွင်–

> "ဝေဖန်ချက်ရေးသူတို့မှာ မိတ်ဆွေမျက်နှာကို မထောက်ရ၊ စာပေတိုးတက်ရေး၊ စာပေကြီးပွားရေးမျက်နှာကို ထောက်ရပေသည်။ ပုဂ္ဂိုလ်ခင်သောကြောင့် တရားမင်ခြင်းသည် သူတကာကို လမ်းမှားညွှန်ပြသည်နှင့်တူ၏"[၁]

ဟူ၍ ဖြောင့်မတ်သော ဝေဖန်ရေးသဘောထား ရှိရမည်ဟူသော ဝေဖန်ရေးအမြင်တစ်ခုကို ဖော်ပြထားပါသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝသည် စာပေဝေဖန်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ စာအုပ်တစ်အုပ်ကို မဝေဖန်မီ ဝေဖန်သူ လိုက်နာရမည့် အချက်လည်း လမ်းညွှန်ပြခဲ့ပါသည်။ ဦးဘသန်း၏ မြန်မာရာဇဝင်စာအုပ် ဝေဖန်ချက် ဆောင်းပါးတွင်–

> "စာတစ်အုပ်၏ အကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ထင်မြင်ချက် မပေးမီ ၎င်းစာအုပ်ကို အသေအချာဖတ်ပြီးလျှင် ကြိုက်သော အချက် မကြိုက်သော အချက်တို့ကို နက်နက်နဲနဲ ချိန်ဆရာသည်"[၂]

ဟူ၍ ရေးသားဖော်ပြလမ်းညွှန်ထားပြီး စာရေးဆရာ၏အကြောင်းကို သိခြင်းသည် ထိုသူရေးသောစာ ကောင်းမကောင်းကို ချင့်ချိန်ရာတွင် အထောက်အကူပြုနိုင်ကြောင်းကို မြန်မာရာဇဝင်ရေးသည့် 'ဦးဘသန်း' ဆောင်းပါးတွင်–

> "စာရေးဆရာ၏အကြောင်းကို သိခြင်းအားဖြင့် ထိုသူရေးသောစာ ကောင်းမည် မကောင်းမည်ကို အနည်းငယ် ချင့်ချိန်နိုင်ပေလိမ့်မည်"[၃]

ဟု ဖော်ပြရေးသားထားပါသည်။

ထို့အပြင် 'ဝေဖန်ရေးဆရာသည် တရားသူကြီးကဲ့သို့ ကျင့်ရမည်' ဟူသော အယူအဆတစ်ရပ်ကိုလည်း သိပ္ပံမောင်ဝက ဦးဘသန်း၏ မြန်မာရာဇဝင်စာအုပ် ဝေဖန်ချက်ဆောင်းပါးတွင်–

---

[၁] မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ–၄၊ စ၊ ၅၇–၆၂။

[၂] မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ–၄၊ စ၊ ၅၇–၆၂။

[၃] မြသွင်၊ မောင်၊ သိပ္ပံကျောင်းသား၊ ၁၉၃၀၊ ၁၉။

> "ထင်မြင်ချက် ရေးသားသူတို့မှာ တရားစီရင်သူ တရားသူကြီးတို့ ကဲ့သို့ ကျင့်ရပေမည်။ ရှေ့နေ ရှေ့ရပ်ကဲ့သို့ မကျင့်ကြံရာ၊ တရားသူကြီးသည် မိမိရှေ့တွင် အစစ်ခံသော တရားလိုသက်သေ ထွက်ချက်တို့ကို လည်းကောင်း၊ တရားခံသက်သေထွက်ချက် တို့ကို လည်းကောင်း၊ ချင့်ချိန်နှိုင်းဆပြီးလျှင် တရားလိုသက်သေ များက ခိုင်လုံလျှင် တရားလိုအား အနိုင်ပေး၏။ တရားခံသက်သေ တို့က ပိုမို၍ခိုင်လုံလျှင်လည်း တရားခံအား အနိုင်ပေးရလေသည်။
>
> တရားသူကြီး၏အလုပ်မှာ နှစ်ဦးနှစ်ဖက်စလုံး၏ ထွက်ချက် တို့ကို ချိန်ခွင်ပမာ ချိန်ဆရန် ဖြစ်လေသည်။ အချိန်အဆ မှန်ကန် လေလေ တရားသူကြီး၏ ဂုဏ်နှင့် ညီညွတ်လေလေ ဖြစ်၏"[၁]

ဟူ၍ ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်သော ဝေဖန်ရေးဆရာ၏ ဂုဏ်အရည်အချင်းကို တရားသူကြီး တို့၏ ဂုဏ်အရည်အချင်းနှင့်နှိုင်းပြီး ဖော်ထုတ်တင်ပြထားပါသည်။

ထို့ပြင် မောင်မြသွင်–သိပ္ပံကျောင်းသား ကလောင်အမည်ဖြင့် ရေးသော 'ဦးပုညနှင့် ရှိတ်စပီးယား' ခေါင်းစဉ်ပါ ဆောင်းပါးတွင်လည်း–

> "စာတစ်စောင် ကောင်းမကောင်း ဝေဖန်၍ ထုတ်ဖော်ပြောဆို နိုင်ခြင်းသည် လွယ်ကူသော အရာမဟုတ်ပေ။ သေသေချာချာ လေ့လာပြီးလျှင် အခြားအခြားသော စာများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကာ မည်သည့်နေရာတွင် အဓိပ္ပာယ်ကောင်းသည်။ မည်သည့်နေရာတွင် အသုံးအနှုန်း ကောင်းသည်။ မည်သည့်နေရာ၌ မည်သည့်စာကို အတုယူသည်။ မည်သည့်နေရာ၌ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ် အသုံးပြုသည် စသည်ဖြင့် ဝေဖန်ပိုင်းခြားပြီးမှသာ ကောင်းမကောင်း ပြောဆို နိုင်ရန် အကြောင်းရှိလေသည်"[၂]

ဟူ၍ စာပေဝေဖန်နည်းကို အသေးစိတ် ညွှန်ပြထားပါသည်။

---

[၁] မြသွင်၊ မောင်၊ သိပ္ပံကျောင်းသား၊ ၁၉၃၀၊ ၈။
[၂] မြသွင်၊ မောင်၊ သိပ္ပံကျောင်းသား၊ ၁၉၃၀၊ ၁၇။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

သိပ္ပံမောင်ဝ၏ စာပေဝေဖန်ရေးအမြင်တို့ လေ့လာသုံးသပ်ကြည့်သောအခါ သိပ္ပံမောင်ဝသည် စာပေဝေဖန်သူတို့ ထားရှိအပ်သော သဘောထားနှင့် ဝေဖန်ချက်ရေးသားရာတွင် လိုက်နာသင့်သည့် အချက်များကို မြန်မာစာပေ တိုးတက်ကြီးပွားရေးဟူသော စေတနာရည်ရွယ်ချက်ကို အရင်းခံကာ လမ်းညွှန်ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

မြန်မာစာပေအဆင့်အတန်း တိုးတက်မှု၊ ဆုတ်ယုတ်မှုတို့ကို ဝေဖန်သုံးသပ်ရာတွင်လည်း ဝတ္ထု၊ ပြဇာတ်၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ ရာဇဝင်၊ ခရီးသွားစာပေ၊ ဆောင်းပါး၊ သတင်းစာ၊ ကဗျာ၊ လင်္ကာ စသည်ဖြင့် ကဏ္ဍမျိုးစုံ၊ စာအုပ်မျိုးစုံကို လေ့လာပြီး ဝေဖန်သုံးသပ်ပြထားပါသည်။

ဝေဖန်သုံးသပ်ရာတွင်လည်း ရှေးအစဉ်အလာ ဝေဖန်နည်းကိုသာမဟုတ် ခေတ်သစ်စာပေ နည်းနာများကိုသုံး၍ ဝေဖန်ခဲ့ပြီး၊ မိမိစာပေ တိုးတက်ရေးအတွက် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ရာတွင် ဘာသာခြားစာပေတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပြီး အခြေအနေမှန်တိုင်း ဆုံးဖြတ်သင့်ကြောင်း သူ၏သဘောထားကို ဖော်ပြထားသည်။

ဝေဖန်ချက် ရေးသားရာတွင်လည်း ဝေဖန်သူသည် ဗဟုသုတများရန် လိုအပ်ပြီး၊ ဝေဖန်စာကို အသိုင်းအဝိုင်းဖြင့် ဖတ်ကောင်းအောင် ရေးရမည်ဟုလည်း လမ်းညွှန်ထားပါသည်။

ထို့အပြင် ဝေဖန်ချက်ရေးသားရာတွင် ပုဂ္ဂိုလ်ခင်၍ တရားမင်သော သဘောမျိုး မရှိသင့်ကြောင်း၊ ထိုသို့ ပြုလုပ်ခြင်းသည် တခြားသူတို့အား လမ်းမှားကိုညွှန်ပြနေသည်နှင့်တူသောကြောင့် ဖြောင့်မတ်သော သဘောထားသာ ရှိသင့်ကြောင်းကိုလည်း သူ၏ဝေဖန်ရေးအမြင်တစ်ခုအဖြစ် တွေ့ရပါသည်။

ထို့အတူ ဝေဖန်ရေးဆရာသည် တရားသူကြီးကဲ့သို့ ကျင့်ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ရှေ့နေရှေ့ရပ်ကဲ့သို့ မကျင့်သင့်ကြောင်း၊ ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်သော ဝေဖန်ရေးဆရာ၏ ဂုဏ်အရည်အချင်းကို တရားသူကြီး၏ ဂုဏ်အရည်အချင်းနှင့် ခိုင်းနှိုင်းကာ သိသာမြင်သာအောင် ဖော်ပြထားသည်။

မြန်မာစာပေ ကြီးပွားတိုးတက်ရေးအတွက် ဝတ္ထု၊ ကဗျာ၊ ပြဇာတ်၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိ စာပေ စသည့် စာပေအမျိုးမျိုးတို့ကို ဝေဖန်သုံးသပ်တင်ပြထားသော ဆောင်းပါးများတွင်လည်း သူ၏ မြန်မာစာပေအပေါ်ထားသော စေတနာကို အထင်အရှား တွေ့မြင်ရပါသည်။

ထို့အပြင် သိပ္ပံမောင်ဝသည် အနောက်တိုင်းစာပေမှ နည်းယူကာ စကားပြေရောကဗျာတွင်ပါ အရေးအသားသာမက အကြောင်းအရာသစ်ကိုပါ ရေးဖွဲ့ခဲ့သည်။ ခေတ်စမ်းစာပေကို စတင်ပျိုးထောင်သူတစ်ဦးဖြစ်သောကြောင့် မြန်မာစာပေ တိုးတက်ရေးအတွက် ဘက်စုံထောင့်စုံမှ ပါဝင်ခဲ့သူတစ်ဦးပင် ဖြစ်ပါသည်။ တစ်နည်းဆိုရသော် ကိုလိုနီခေတ် မြန်မာစာပေ အားလျော့နိမ့်ကျနေချိန်တွင် မြန်မာစာပေ ကြီးထွားတိုးတက်ရေးအတွက် များစွာအားထုတ် ကြိုးပမ်းခဲ့သူတစ်ဦး ဖြစ်ပြီး သူ၏မြန်မာစာပေကြီးပွားတိုးတက်ရေးအမြင်များ၊ သဘောထားများသည် ယခုတွင် ခေတ်မီနေရုံသာမက၊ အနာဂတ်ကာလတွင်ပါ ထားရှိရမည့် သဘောထားအချို့ကိုလည်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဤစာတမ်းကို လေ့လာခြင်းဖြင့် မြန်မာစာပေ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အသစ်ထွင်လိုသောစိတ်၊ မြန်မာစာပေ ပြန့်ပွားထွန်းကားရေးအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လိုစိတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်မည်ဟု လေ့လာသုံးသပ်မိပါသည်။

နိဂုံး

မြန်မာစာပေ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ စာကောင်းပေကောင်းများ ပေါ်ထွန်းရေးအကြောင်းအရာသစ်များ၊ စာပေပုံသဏ္ဌာန်အသစ်များ ပေါ်ထွန်းရေးတို့အတွက် သိပ္ပံမောင်ဝ၏ စာပေကြိုးပမ်းမှု၊ စာပေတာဝန်ကျေပွန်မှုနှင့် တိုးတက်ခေတ်မီသော စာပေဝေဖန်ရေး အယူအဆတို့ကို လေ့လာရခြင်းဖြင့် မြန်မာစာပေ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်အတွက် စာပေဝေဖန်ရေးသည် အရေးပါသော ကဏ္ဍတစ်ရပ် ဖြစ်ကြောင်း သိရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ခင်အေး(ဦး)နှင့် မောင်ထင်။ (၁၉၈၃)။ ***မြန်မာစကားပြေစာတမ်းများ၊ ပထမတွဲ***။ စာပေဗိမာန်။

စုစုနွယ်၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၁၃)။ ***မြန်မာစာပေဝေဖန်ရေး အနှစ်နှစ်ဆယ်ခရီး (၁၉၂၀–၁၉၄၀)***။ ရန်ကုန်၊ ရာပြည့်စာပေ။

စွမ်းရည်၊ မောင်။ (၂၀၁၈)။ ***မြန်မာစာပေဝေဖန်ရေးသမိုင်း*** (ဒုတိယအကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ ငါတို့စာပေ။

တာရာ၊ ဒဂုန်။ (၁၉၆၇)။ ***စာပေသဘောတရား၊ ဝေဖန်ရေးစာပေလှုပ်ရှားမှု***။ ရန်ကုန်၊ နံ့သာတိုက်။

တက်တိုး၊ မြဇင်။ (၁၉၈၆)။ ***ဝေဖန်ရေးစာပေစာတမ်းများ (ပ)တွဲ***။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်။

တိုက်စိုးနှင့်မင်းယုဝေ။ (၁၉၇၃)။ ***မြန်မာစာမိတ်ဖွဲ့***။ ရန်ကုန်၊ စာပေလောက။

မြန်မာစာပေစစ်တမ်း။ (၁၉၆၅)။ ***စာပေဆွေးနွေးပွဲစာတမ်းများ***။ မန္တလေး၊ ကမ္ဘာ့ခေတ်စာအုပ်တိုက်။

မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ အတွဲ(၄)။ စအကျွရာ၊ စာပေဗိမာန်။

မြန်မာအဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်၊ အတွဲ(၄)။ (၁၉၉၁)။ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ရန်ကုန်။

လှ၊ ဦး၊ လူထု။ (၁၉၇၀)။ ***သူ့စာတွေကပြောတဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝ***။ မန္တလေး၊ ကြီးပွားရေးပုံနှိပ်တိုက်။

လှထွန်း (မြန်မာစာ)။ (၂၀၀၄)။ ***သိပ္ပံမောင်ဝနှင့်မြန်မာစာပေ***။ ရန်ကုန်၊ ရွှေဝံစာအုပ်တိုက်။

လှမြင့်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။ (၁၉၇၇)။ ***သိပ္ပံမောင်ဝ၏ကဗျာဝေဖန်ရေးအမြင်၊ မြန်မာစာဂျာနယ်***။ မြန်မာစာအသင်း၊ ဝိဇ္ဇာသိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ ရန်ကုန်။

ဝ၊ မောင်၊ သိပ္ပံ။ (၁၉၆၆)။ ***ခေတ်စမ်းစာပေအထွေထွေ***။ ရန်ကုန်၊ ပုဂံစာအုပ်တိုက်။

ဝ၊ မောင်၊ သိပ္ပံ။ (၁၉၇၆)။ ***စာပေယဉ်ကျေးမှု***။ မန္တလေး၊ ကြီးပွားရေးပုံနှိပ်တိုက်။